

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

Guidelines for Developing Digital Competencies for the Management of
Health Promoting Hospital under Ministry of Public Health

พงษ์ศักดิ์ ผกามาศ¹ ณัฐชา สมมาศเดชสกุล² และนริดา พรรณksonโกษา³

Phongsak Phakamach, Natchaya Sommartdejsakul and Narida Ponnaksonkosa

Received: February 10, 2025

Revised: April 08, 2025

Accepted: June 11, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะ 2) องค์ประกอบ และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,504 กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 15 คน จากการเลือกผู้บริหารแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดและแบบกึ่งอนันต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ การตรวจสอบด้วยวิธีทวิภาคีสามเส้าด้านข้อมูล และการยืนยันร่างแนวทางโดยวิธีการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและพรรณนาความ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าร้อยละ

¹ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์; Rajamangala University of Technology Rattakosin

² สถาบันนวัตกรรมทางการศึกษา; Educational Innovation Institute

³ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี; Bangkokthonburi University

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และองค์ประกอบเชิงตัวเลข ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการใช้ดิจิทัล 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล 2) องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย 7 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล 2) การเข้าถึงดิจิทัล 3) การใช้ดิจิทัล 4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล 5) การสื่อสารดิจิทัล 6) การจัดการสื่อดิจิทัล และ 7) การประเมินค่าดิจิทัล และ 3) แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมี 3 องค์ประกอบหลัก และ 7 องค์ประกอบย่อย วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ 1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 3) การใช้กรณีศึกษา 4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ 5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

คำสำคัญ: สมรรถนะเชิงดิจิทัล, การจัดการ, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล, กระทรวงสาธารณสุข

Abstract

This research aims to 1) investigate the characteristics, 2) identify the components, and 3) propose guidelines for developing digital competencies for managing Sub-district Health Promoting Hospitals under the Ministry of Public Health. The study employed a mixed-method research approach. Quantitative samples included administrators and personnel from Sub-district Health Promoting Hospitals, totaling 1,504 participants, determined through Krejci and Morgan's table. Qualitative samples comprised 15 hospital administrators selected purposefully based on predetermined qualifications and snowball sampling techniques. Research instruments consisted of interviews and a 5-level rating scale questionnaire. Quantitative data analysis was conducted using exploratory factor analysis, triangulation methods for data validation, and expert panel discussions involving 10

specialists for guideline confirmation. Qualitative data analysis utilized content analysis and descriptive techniques. Statistical methods for quantitative data included percentage, mean, standard deviation, and exploratory factor analysis. Findings indicated: 1) Digital competencies for managing Sub-district Health Promoting Hospitals include four areas: digital literacy, digital utilization, problem-solving with digital tools, and adaptability to digital transformation. 2) Digital competency components for management comprised three main aspects: cognitive, skills, and affective domains, with seven sub-components: computer and digital basics, digital access, digital utilization, digital media creation, digital communication, digital media management, and digital evaluation. 3) Guidelines for digital competency development involved three main components and seven sub-components, achievable through five methods: self-directed learning, online learning, case study analysis, learning via AI, and practical training workshops.

Keywords: Digital Competency, Management, Health Promoting Hospitals, Ministry of Public Health

บทนำ

ยุคแห่งการพลิกโฉมทางระบบสาธารณสุข (Public Health Disruption) ของประเทศไทยและทั่วโลกได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงและต่อเนื่องต่อองค์กรสาธารณสุขทั้งทางด้านการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายการจัดการทั้งในระดับชาติและนานาชาติอย่างก้าวกระโดด (สุชาติ อนันตะ, 2563; Glenn, J., Chaumont, C. & Villalobos Dintrans, P., 2021) แต่ในสถานการณ์จริงพบว่าการจัดการยังคงจะมีปัญหาอุปสรรคมากมายในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ตามเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพของการดูแลสุขภาพของประชาชนคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน (กัญญาวิณ์ โมกขาว และคณะ, 2560) ผู้บริหารระดับสูงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและรูปแบบการจัดการแบบใหม่ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Phakamach, P., Wachirawongpaisarn, S., Phomdee, R., Sinlapee, A. & Panjarattanakorn, D., 2021; Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B. & Tamath, R., 2022) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคแห่งการเรียนรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ที่ต้องมีการวางแผนกล

ยุทธเชิงดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมกิจการทั้งหมดขององค์กร ทำให้มีการนำวิธีการทางกลยุทธ์ไปปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างองค์กรเชิงดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศดิจิทัลในองค์กร การประยุกต์ใช้ระบบไอซีทีเพื่อการสาธารณสุข การสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการ การจัดการระบบสาธารณสุขออนไลน์ ตลอดจนการควบคุมและการประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการให้เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารระดับสูงต้องทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ในทุกชั้นตอน (Trinchero, E., Farr-Wharton, B. & Brunetto, Y., 2019; Hooi, L.W. & Chan, A.J., 2023)

กระทรวงสาธารณสุขได้มองเห็นความสำคัญของระบบไอซีทีโดยสนับสนุนให้มีการนำไอซีทีมาพัฒนาและประยุกต์ใช้เพื่อให้กระบวนการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมีเป้าหมายในภาพรวมในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างโอกาสทางสังคมอย่างเท่าเทียมด้วยข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มมีความรู้และทักษะหรือสมรรถนะเชิงดิจิทัล (Digital Competency) ที่เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในยุคดิจิทัล รวมถึงการปฏิรูปกระบวนการทำงานและการให้บริการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดความโปร่งใส คล่องตัว มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Hooi, L.W. & Chan, A.J., 2023) ดังนั้นกระทรวงจึงได้กำหนดนโยบายและมาตรฐานการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานบริการสาธารณสุขดำเนินการตามนโยบายส่งเสริมการพัฒนาระบบไอซีทีเพื่อการจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลโดยจัดให้ผู้บริหารและบุคลากร ในการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการบริหารสาธารณสุข ดังนั้นองค์กรสาธารณสุขจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการระบบไอซีทีเพื่อการพัฒนาวัตกรรมการจัดการให้เป็นระบบมาตรฐานเพื่อนำไปใช้สำหรับบริการสาธารณสุขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป (โครงการสุขภาพคนไทย, 2564)

การจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในยุคแห่งการปฏิรูประบบสาธารณสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริการประชาชนที่เชื่อมโยงกับสถานบริการถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการ (Schiuma, G., Schettini, E., Santarsiero, F. & Carlucci, D., 2022) โดยองค์กรสาธารณสุขจะประสบความสำเร็จและอยู่รอดส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความคิดสร้างสรรค์ การค้นพบสิ่งใหม่และสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการ การพัฒนารูปแบบการบริหารใหม่

ๆ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลให้เกิดขึ้นกับคนในองค์กรนั้นก็ คือ บุคลากรต้องมีความคิดริเริ่ม สามารถสรรค์สร้างรูปแบบการทำงานเชิงดิจิทัลใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่ง จากสภาพปัจจุบัน พบว่า การสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเทคโนโลยี ดิจิทัลให้มีประสิทธิผลเป็นประเด็นสำคัญในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Lee, J.J. & Meng, J., 2021) อย่างไรก็ตาม การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบย่อมต้องมีรูปแบบ การบริหารจัดการ การวางแผน การกำกับติดตาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีการใช้งานอย่าง เหมาะสมเป็นประเด็นสำคัญ หากมีการบริหารจัดการระบบไอซีทีที่เป็นระบบมาช่วยในการจัดเก็บ ข้อมูลขนาดใหญ่ การสร้างและบริการข้อมูลดิจิทัลเพื่อการศึกษาให้ครบวงจรที่สามารถเรียกใช้งาน ได้ง่าย คล่องตัว สะดวก และรวดเร็วก็จะทำให้การจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Phakamach, P., Senarith, P. & Wachirawongpaisarn, S., 2022) ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลของ บุคลากรของ รพ.สต. ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการโดยต้องมื การกำหนดแผนงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวรวมถึงการประเมินสมรรถนะเชิงดิจิทัล สำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นระยะ ๆ ตามบริบทที่กำหนดเพื่อให้บุคลากรของแต่ละ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีสมรรถนะที่เหมาะสมสำหรับการให้บริการสาธารณสุขอย่างมี คุณภาพต่อไป

จากความท้าทายด้านการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการให้บริการระบบสุขภาพปฐมภูมิแก่ ประชาชน คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลของบุคลากรเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการและการให้บริการสุขภาพต่อประชาชนคนไทย จึงมีแนวคิดในการศึกษา ค้นหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่เหมาะสม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methodology) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ วิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะเชิงดิจิทัล และประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแนวทางที่สามารถใช้เป็นกลไกในการพัฒนา บุคลากรให้มีสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่ตอบโจทย์การจัดการองค์กรสุขภาพในยุคดิจิทัลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแบบลู่เข้า-คู่ขนาน (Convergent Parallel Approach) โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรศึกษา (Populations) ทั้งหมดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงพยาบาล และ 2) หัวหน้ากลุ่มงานและผู้ปฏิบัติงานด้านบริการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) สังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยทั้งสิ้น จำนวน 9,780 แห่ง รวมประชากรศึกษาทั้งสิ้น 48,900 คน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ประกอบด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหาร รพ.สต. จำนวน 15 คน จากการเลือกผู้บริหารแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนดและแบบก้อนหิมะ (Snowball) ได้แก่ (1) ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีประสบการณ์ในการบริหาร อย่างน้อย 3 ปี และ (2) ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่ประสบความสำเร็จและมีรางวัลคุณภาพเชิงประจักษ์ในการพัฒนาองค์กรสาธารณสุข 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 แห่ง จำนวน 1,504 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ส่วนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมจัดการองค์กรเชิงดิจิทัล จำนวน 10 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประกอบด้วย 1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary) เกี่ยวกับสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการ วิเคราะห์และสรุปประเด็นเกี่ยวกับคุณลักษณะรวมถึงองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใน

สังกัดกระทรวงสาธารณสุขและ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 15 คน ที่มีผลงานเชิงประจักษ์หรือมีประกาศเกียรติคุณเฉพาะทางและประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการนำผลจากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) เพื่อค้นหาองค์ประกอบสำคัญโดยดำเนินการดังนี้ 1) วิเคราะห์และสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการ PCA ร่วมกับการหมุนแกนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) ด้วยวิธีโปรแมกซ์ (Promax) กำหนดเกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่มีค่าไอเกน (Eigen Value) ตั้งแต่ 1.0 ขึ้นไป และตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป 2) การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์โดยใช้สูตร Pearson's Product Moment Correlation Coefficient พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าระหว่าง .08 - .93 ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและมีทิศทางเป็นบวก แสดงว่าตัวบ่งชี้ที่มีความสัมพันธ์กันสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจต่อไปได้ จากนั้นทำการทดสอบค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity ของตัวแปรสังเกตทุกตัวพบว่า มีค่าเท่ากับ 298471.36 มีค่า df เท่ากับ 3766 และค่า p-value มีค่าน้อยกว่า .001 แสดงว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ไม่ใช่เมทริกซ์เอกลักษณ์ และมีค่าดัชนี Kaiser-Meyerolkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .944 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 แสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีมากพอที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งใช้วิธีทริยาวิจัสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation Methodology) โดยการนำข้อมูลเชิงประจักษ์ในขั้นตอนที่ 1 และ 2 มาตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน และมีความสอดคล้องกันอย่างไร เพื่อหาข้อสรุปคุณลักษณะและองค์ประกอบโดยใช้วิธีการบอกองค์ประกอบ (Composition) และพรรณนาความ (Narrative)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ

(Connoisseurship) ด้านการบริหารงานสาธารณสุขสมัยใหม่ จำนวน 9 คน จากการเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงโดยอาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) โดยการนำข้อมูลในขั้นตอนที่ 3 มากำหนดเป็นแนวทางเพื่อหาข้อสรุปแนวทางที่เหมาะสมของการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขโดยการวิเคราะห์เนื้อหาสาระ (Content Analysis) และจำแนกข้อมูล (Data Classification) ตามประเด็นการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รพ.สต. จำนวน 12 คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผ่านระบบออนไลน์ ส่วนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยการสร้างลิงค์ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต จำนวน 1,504 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามและลิงค์ข้อมูลคืนมา จำนวน 1,504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของ Likert โดยมีเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล 2) ด้านการใช้ดิจิทัล 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล รวมทั้งสิ้น 21 รายการ กำหนดเกณฑ์ในการใช้วัดคะแนนดังนี้ “มากที่สุด” ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 5 “มาก” ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4 “ปานกลาง” ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 3 “น้อย” ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 2 และ “น้อยที่สุด” ให้ค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 1 ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview Guide)

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามโดยการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเนื้อหาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือการวิจัย จำนวน 3 คน พิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC เท่ากับ .897 แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาทดสอบหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร Cronbach's Alpha Coefficient และหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยหาค่า Item Total Correlation ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .934

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดหัวข้อ/กลุ่มหัวข้อและแนวคิดสำคัญอันเป็นแก่นสารของการวิจัยโดยใช้วิธีการบอกร่องประกอบและพรรณนาความ ส่วน

เชิงปริมาณใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์โดยการแจกแจงค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเครื่องมือที่ใช้ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าตัวเลขที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง มาก ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง น้อย และระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับมาก ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.50 - 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.50 - 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อย และ ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 - 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนและความถูกต้องอีกครั้งเพื่อนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลในขั้นตอนสุดท้าย

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนดสามารถแสดงผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1.1 การรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ความสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ และแบ่งปันข้อมูลหรือเนื้อหาดิจิทัลอย่างเหมาะสม มีจริยธรรม ความปลอดภัย ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1.2 การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ ทั้งในการทำงาน การเรียนรู้ และการดำเนินชีวิตประจำวัน

1.3 การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving with Digital Tools) ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์และเชื่อมโยงกัน พร้อมพัฒนานวัตกรรมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

1.4 การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transform) ความสามารถในการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี เรียนรู้และพัฒนาตนเองสู่สังคมดิจิทัลอย่างสมบูรณ์

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏผลดังตารางที่ 1-3 ตามลำดับ โดยพบว่า องค์ประกอบหลักของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย 2) ด้านทักษะพิสัย และ 3) ด้านจิตพิสัย ส่วนองค์ประกอบย่อยมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) พื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล (2) การเข้าถึงดิจิทัล (3) การใช้ดิจิทัล (4) การผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล (5) การสื่อสารดิจิทัล (6) การจัดการสื่อดิจิทัล และ (7) การประเมินค่าดิจิทัล ซึ่งมีตัวบ่งชี้รวมทั้งสิ้น 195 รายการ โดยองค์ประกอบทั้งหมดสามารถอธิบายถึงสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้ร้อยละ 83.664 ซึ่งมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัยของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการจากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน
ด้านพุทธิพิสัย	ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล	8	8.296	6.074
	ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล	10	15.007	16.165
	ความรู้เกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล	10	15.007	16.165
	ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล	9	10.457	8.133
	ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล	8	8.296	6.074
	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล	11	19.128	22.008
	ความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล	9	10.457	8.133
รวม				82.752

จากตารางที่ 1 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1.1) แนวความคิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และระบบไอซีทีเพื่อการศึกษา 1.2) หลักการทำงาน บทบาท และประโยชน์ของคอมพิวเตอร์และดิจิทัล 1.3) การประกอบ ติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 1.4) การติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงพร้อมไดร์เวอร์ 1.5) การติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 1.6) การ

ติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 1.7) การประยุกต์ใช้ระบบไอซีทีและวิธีการแก้ไขปัญหา และ 1.8) การประยุกต์ใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการศึกษา

2) ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 2.1) การเข้าถึงดิจิทัลที่เหมาะสมและคล่องตัว 2.2) การประเมินดิจิทัลที่ค้นมาได้ 2.3) การใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 2.4) การใช้ดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลาย 2.5) วิธีการค้นคืนดิจิทัลที่เหมาะสม 2.6) การประเมินผลดิจิทัล 2.7) การใช้ดิจิทัลที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 2.8) การใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 2.9) การใช้งานโปรแกรม Web Browser, Search Engine, แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการศึกษา และแอปพลิเคชันต่าง ๆ และ 2.10) แหล่งในการสืบค้นดิจิทัลมาตรฐาน

3) ความรู้เกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 3.1) คุณภาพของดิจิทัลจากแหล่งที่ทำการสืบค้น 3.2) การใช้ดิจิทัลอย่างมีประโยชน์ 3.3) การใช้ดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม 3.4) การเลือกใช้ดิจิทัลอย่างเหมาะสม 3.5) การวิเคราะห์การใช้ดิจิทัลได้ 3.6) การสังเคราะห์ดิจิทัลที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 3.7) การประเมินผลดิจิทัลที่สืบค้นได้ 3.8) การใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ 3.9) การใช้ดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ และ 3.10) การใช้ดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ

4) ความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลเพื่อการจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 4.1) การใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 4.2) การใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 4.3) กระบวนการผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล 4.4) การวิเคราะห์และออกแบบสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ 4.5) การสังเคราะห์สื่อดิจิทัล 4.6) การประเมินผลสื่อดิจิทัล 4.7) การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสมัยใหม่ 4.8) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ และ 4.9) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัลเพื่อพัฒนาการศึกษา องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 5.1) การใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 5.2) การสื่อสารดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 5.3) การเลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5.4) การสื่อสารดิจิทัลที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5.5) การสื่อสารดิจิทัลในด้านประโยชน์ 5.6) การสื่อสารดิจิทัลและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 5.7) การ

พัฒนารูปแบบการสื่อสารดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ และ 5.8) การประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการสื่อสารการศึกษา

6) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 6.1) การจัดการสื่อดิจิทัล 6.2) การเลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 6.3) การจัดการด้านการเก็บรวบรวม 6.4) การจัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 6.5) การจัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6.6) การจัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 6.7) การจัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 6.8) การจัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 6.9) การจัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ต้องการ 6.10) การจัดการสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 6.11) การป้องกันและตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูล

7) ความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 7.1) การประเมินคุณค่า/คุณภาพของดิจิทัล 7.2) การวัดและประเมินผลดิจิทัล 7.3) การวิเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.4) การสังเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.5) กระบวนการประเมินค่าดิจิทัล 7.6) รูปแบบการประเมินค่าดิจิทัลที่เหมาะสม 7.7) การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 7.8) การประเมินค่าดิจิทัลในด้านความน่าเชื่อถือ และ 7.9) การประเมินค่าดิจิทัลในด้านความทันสมัย

ตารางที่ 2 จำนวนองค์ประกอบด้านทักษะพิสัยของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการจากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน
ด้านทักษะพิสัย	ทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล	8	8.296	6.074
	ทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล	10	15.007	16.165
	ทักษะเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล	10	15.007	16.165
	ทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล	9	10.457	8.133
	ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล	8	8.296	6.074
	ทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล	11	19.128	22.008
	ทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล	9	10.457	8.133
รวม				82.752

จากตารางที่ 2 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1.1) ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 1.2) ประกอบ ติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 1.3) ติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงหรืออุปกรณ์รอบข้างพร้อมไดร์เวอร์ 1.4) ติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 1.5) ติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 1.6) ติดตั้งโปรแกรมสื่อสารดิจิทัล และ 1.7) แก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางไอซีที

2) ทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 2.1) เข้าถึงดิจิทัลที่เหมาะสม 2.2) ประเมินดิจิทัลที่ค้นมาได้ 2.3) ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 2.4) ใช้ดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลายและคล่องตัว 2.5) วิธีการค้นคืนดิจิทัลที่เหมาะสม 2.6) ประเมินผลดิจิทัล 2.7) ใช้ดิจิทัลที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 2.8) ใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 2.9) ใช้งาน Search Engine และโปรแกรม Web Browser และ 2.10) แหล่งในการสืบค้นดิจิทัลมาตรฐาน

3) ทักษะเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 3.1) ทราบคุณภาพของดิจิทัลจากแหล่งที่ทำการสืบค้น 3.2) ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ 3.3) ใช้ดิจิทัลอย่างมีจริยธรรม 3.4) เลือกใช้ดิจิทัลอย่างเหมาะสม 3.5) วิเคราะห์การใช้ดิจิทัลได้ 3.6) สังเคราะห์ดิจิทัลที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 3.7) ประเมินผลดิจิทัลที่สืบค้นได้ 3.8) ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ 3.9) ใช้ดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ และ 3.10) ใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 4.1) ใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 4.2) ใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 4.3) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล 4.4) วิเคราะห์และออกแบบสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ 4.5) สังเคราะห์สื่อดิจิทัล 4.6) ประเมินผลสื่อดิจิทัล 4.7) พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสมัยใหม่ 4.8) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4.9) ผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

5) ทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 5.1) ใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 5.2) สื่อสารดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 5.3) เลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5.4) สื่อสารดิจิทัลที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5.5) สื่อสารดิจิทัลในด้านประโยชน์ 5.6)

สื่อสารดิจิทัลและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 5.7) พัฒนารูปแบบการสื่อสารดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ และ 5.8) สื่อสารดิจิทัลเพื่อพัฒนาการศึกษา

6) ทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 6.1) จัดการสื่อดิจิทัล 6.2) เลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 6.3) จัดการด้านการเก็บรวบรวม 6.4) จัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 6.5) จัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6.6) จัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 6.7) จัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 6.8) จัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 6.9) จัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ต้องการ 6.10) จัดการสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 6.11) ป้องกันและตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูล

7) ทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล หมายถึง การมีทักษะเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 7.1) ประเมินคุณค่า/คุณภาพของดิจิทัล 7.2) วัดและประเมินผลดิจิทัล 7.3) วิเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.4) สังเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.5) กระบวนการประเมินค่าดิจิทัล 7.6) รูปแบบการประเมินค่าดิจิทัลที่เหมาะสม 7.7) ประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 7.8) ประเมินค่าดิจิทัลในด้านความน่าเชื่อถือ และ 7.9) ประเมินค่าดิจิทัลในด้านความทันสมัย

ตารางที่ 3 จำนวนองค์ประกอบด้านจิตพิสัยของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

องค์ประกอบหลัก	ชื่อองค์ประกอบย่อย	จำนวนรายการจากแบบสอบถาม	ค่าไอเกน	ค่าร้อยละของความแปรปรวน
ด้านจิตพิสัย	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล	8	8.296	6.074
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล	10	15.007	16.165
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล	10	15.007	16.165
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล	9	10.457	8.133
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล	8	8.296	6.074
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล	11	19.128	22.008
	การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล	9	10.457	8.133
รวม				82.752

จากตารางที่ 3 ประกอบด้วยรายการและรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 1.1) การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 1.2) การประกอบ ติดตั้ง และซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์ 1.3) การติดตั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงหรืออุปกรณ์รอบข้างพร้อมไดร์เวอร์ 1.4) การติดตั้งโปรแกรมระบบปฏิบัติการพื้นฐาน (OS) 5) การติดตั้งโปรแกรมประยุกต์ 1.6) การแก้ไขปัญหาด้วยกระบวนการทางไอซีที 1.7) การประยุกต์ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการศึกษา และ 1.8) การใช้งานแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการศึกษา

2) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 2.1) การเข้าถึงดิจิทัลที่เหมาะสม 2.2) การประเมินดิจิทัลที่ค้นมาได้ 2.3) การใช้ดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพทุกรูปแบบ 2.4) การใช้ดิจิทัลในรูปแบบที่หลากหลาย 2.5) วิธีการค้นคืนดิจิทัลที่เหมาะสม 2.6) การประเมินผลดิจิทัล 2.7) การใช้ดิจิทัลที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ 2.8) การใช้งานอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึง 2.9) การใช้งาน Search Engine และโปรแกรม Web Browser และ 2.10) แหล่งในการสืบค้นดิจิทัลมาตรฐาน

3) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 10 รายการ ได้แก่ 3.1) การใช้สารสนเทศโดยพิจารณาคุณภาพจากแหล่งสืบค้น 3.2) การใช้สารสนเทศอย่างมีประโยชน์ 3.3) การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 3.4) การใช้สารสนเทศอย่างเหมาะสม 3.5) การวิเคราะห์การใช้สารสนเทศได้ 3.6) การสังเคราะห์สารสนเทศที่สืบค้นได้อย่างเหมาะสม 3.7) การประเมินผลสารสนเทศที่สืบค้นได้ 3.8) การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ 3.9) การใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ และ 3.10) การใช้สารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

4) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 4.1) การใช้งานโปรแกรมประมวลผลคำ 4.2) การใช้งานโปรแกรมตารางคำนวณ 4.3) กระบวนการผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล 4.4) การวิเคราะห์และออกแบบสื่อดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ 4.5) การสังเคราะห์สื่อดิจิทัล 4.6) การประเมินผลสื่อดิจิทัล 4.7) การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลสมัยใหม่ 4.8) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีวิจารณญาณ และ 4.9) การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ

5) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 8 รายการ ได้แก่ 5.1) การใช้งานโปรแกรมนำเสนอผลงาน 5.2) การสื่อสารดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิตและการทำงาน 5.3) การเลือกใช้เทคนิคการสื่อสารผ่านช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5.4) การสื่อสารดิจิทัลที่ช่วยเสริมประสิทธิภาพการทำงาน 5.5) การสื่อสารดิจิทัลในด้านประโยชน์ 5.6) การสื่อสารดิจิทัลและแนวโน้มการใช้งานที่เหมาะสม 5.7) การพัฒนารูปแบบการสื่อสารดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพ และ 5.8) การพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลเพื่อการศึกษา

6) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 11 รายการ ได้แก่ 6.1) การจัดการสื่อดิจิทัล 6.2) การเลือกเทคนิคการสื่อสารในการบริหารจัดการ 6.3) การจัดการด้านการเก็บรวบรวม 6.4) การจัดการด้านการตรวจสอบข้อมูล 6.5) การจัดการด้านการประมวลผลข้อมูล 6.6) การจัดการด้านการดูแลรักษาข้อมูล 6.7) การจัดการนำเข้าข้อมูลตามต้องการ 6.8) การจัดการด้านการรวบรวมเป็นแฟ้มข้อมูล 6.9) การจัดการด้านการแยกประเภทของข้อมูลที่ต้องการ 6.10) การจัดการสื่อดิจิทัลเกี่ยวกับการทำรายงาน และ 6.11) การป้องกันและตั้งค่าความปลอดภัยของข้อมูล

7) การตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล หมายถึง การมีความตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล องค์ประกอบด้านนี้มี 9 รายการ ได้แก่ 7.1) การประเมินคุณค่า/คุณภาพของดิจิทัล 7.2) การวัดและประเมินผลดิจิทัล 7.3) การวิเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.4) การสังเคราะห์เชิงดิจิทัล 7.5) กระบวนการประเมินค่าดิจิทัล 7.6) รูปแบบการประเมินค่าดิจิทัลที่เหมาะสม 7.7) การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา 7.8) การประเมินค่าดิจิทัลในด้านความน่าเชื่อถือ และ 7.9) การประเมินค่าดิจิทัลในด้านความทันสมัย

3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากผลการตรวจสอบองค์ประกอบสามารถนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยสามเส้าด้านข้อมูลและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน ซึ่งแสดงถึงวิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนา และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลดังนี้

3.1 วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ 1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วย

ตนเอง 2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ 3) การใช้กรณีศึกษา 4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ 5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมการพัฒนา ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดิจิทัล การศึกษาจากตัวแบบ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นต้น ในทางปฏิบัติควรมีการปรับใช้วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมโดยจะขึ้นอยู่กับบริบทของ รพ.สต. แห่งนั้นเป็นหลัก

3.2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการ PIER ประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning: P) หมายถึง การกำหนดโครงการหรือแผนงานการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่สอดคล้องกับภารกิจหลักของแต่ละ รพ.สต. โดยต้องกำหนดรูปแบบ เครื่องมือ วิธีการ และระยะเวลาสำหรับการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่สามารถนำไปปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติได้ 2) การนำไปปฏิบัติ (Implement: I) หมายถึง การนำโครงการหรือแผนงานที่กำหนดมาใช้งานโดยอาจแบ่งรูปแบบการปฏิบัติแยกตามฟังก์ชันการทำงานหรือการกำหนดตามระดับการใช้งาน 3) การประเมินผล (Evaluation: E) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการหรือแผนงาน และวิธีการปฏิบัติ ซึ่งต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนามีสมรรถนะเชิงดิจิทัลตามระดับที่กำหนด 4) การสะท้อนผล (Reflection: R) โดยการสะท้อนผลการปฏิบัติ หมายถึง การวิเคราะห์ผลที่ได้จากการประเมินสมรรถนะเชิงดิจิทัลของผู้เข้าร่วมการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบและวิธีการรวมถึงการวางแผนพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลในระยะถัดไป

ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรกำหนดรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะโดยสร้างเป็นชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแยกตามฟังก์ชันการทำงาน เช่น บุคลากรสายวิชาการและบุคลากรสายสนับสนุน หรือกำหนดตามระดับการใช้งานโดยพิจารณาตามสมรรถนะที่กำหนด เช่น ระดับพื้นฐาน ระดับปฏิบัติการ และระดับชำนาญการ เป็นต้น โดยต้องมีตัวชี้วัดสำหรับการติดตามประเมินผลสมรรถนะเชิงดิจิทัลในภาพรวมเป็นระยะ ๆ หรือเป็นวงรอบเพื่อการปรับปรุงสมรรถนะเชิงดิจิทัลให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ 1) การมีหลักสูตรการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัล 2) การสนับสนุนทรัพยากรการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลอย่างเหมาะสม 3) การกำหนดตัวชี้วัดสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่สามารถประเมินสมรรถนะได้จริง 4) การกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ 5) การสร้างเครือข่ายการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัล

ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากรายงานผลการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นมีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อชี้ให้เห็นประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ความสอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตและผลงานวิชาการที่ผ่านมาได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้ดิจิทัล (Digital Literacy), 2) ด้านการใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill), 3) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving with Digital Tools) และ 4) ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transform) ซึ่งเป็นไปตามกรอบและนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขด้านการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2565 ในการพัฒนาบุคลากรสำหรับการจัดการสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

2. องค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2.1 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัลสำหรับการนำไปใช้งานประจำวัน โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, J.J. & Meng, J. (2021); Isoda, M., Estrella, S., Zakaryan, D., Baldin, Y., Olfos, R. & Araya, R. (2021) ที่พบว่า การมีความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานคอมพิวเตอร์และดิจิทัลสามารถทำให้ผู้ใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาได้อย่างเต็มความสามารถและบรรลุตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.2 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการเข้าถึงดิจิทัลสำหรับการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bodiako, A.V., Ponomareva, S.V., Rogulenko, T.M., Melnik, M.V. & Gorlov, V.V. (2021); Lee, J.J. & Meng, J. (2021) ที่พบว่า การเข้าถึงดิจิทัลเป็นสมรรถนะสำคัญสำหรับการค้นหา บันทึก และจัดเก็บข้อมูลสำหรับการนำไปใช้ให้ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ

2.3 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, J.J. & Meng, J. (2021); Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B. & Tamath, R. (2022) ที่พบว่า ความสามารถและทักษะในการใช้ดิจิทัลเพื่อการศึกษาในองค์กรจะสามารถแสดงถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเชิงประจักษ์

2.4 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการผลิตและการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลสำหรับการพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรมที่มีคุณภาพ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B. & Tamath, R. (2022); Parkatti, A., Saari, T., Tammelin, M. & Villi, M. (2022) ที่พบว่า การผลิตและสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลเป็นความสามารถในการทำงานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ

2.5 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารดิจิทัลสำหรับการสื่อสารและการสร้างความร่วมมือร่วมใจ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bodiako, A.V., Ponomareva, S.V., Rogulenko, T.M., Melnik, M.V. & Gorlov, V.V. (2021); Parkatti, A., Saari, T., Tammelin, M. & Villi, M. (2022) ที่กล่าวว่า การสื่อสารในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในปัจจุบันและอนาคต บุคลากรต้องสามารถสื่อสารเชิงดิจิทัลได้ทุกรูปแบบสำหรับการทำงานและการสนับสนุนการบริการสาธารณะ

2.6 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสื่อดิจิทัลสำหรับการนำไปใช้ในการจัดการ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, J.J. & Meng, J. (2021); Agila-Palacios, M.V., Muñoz-Repiso, A.G.-V. & Ramírez-Montoya, M.S. (2022) ที่พบว่า การจัดการสื่อดิจิทัลเป็นการใช้กลยุทธ์อีกรูปแบบหนึ่งในการเป็นเครื่องมือสำหรับการทำงานและการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้นบุคลากรต้องมีความสามารถในการจัดการดิจิทัลที่เป็นระบบ

2.7 องค์ประกอบด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัล จัดเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสมรรถนะเชิงดิจิทัล นั่นคือ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ ทักษะ และตระหนักรู้/เข้าใจเกี่ยวกับการประเมินค่าดิจิทัลสำหรับการรู้ถึงคุณประโยชน์และจรรยาบรรณดิจิทัล โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Parkatti, A., Saari, T., Tammelin, M. & Villi, M. (2022) ที่พบว่า บุคลากรมีความสามารถในการแยกแยะคุณประโยชน์ของสื่อดิจิทัลและความสามารถในการนำสื่อที่มีคุณภาพมาใช้งานสำหรับการพัฒนาองค์กรไปสู่ความยั่งยืน

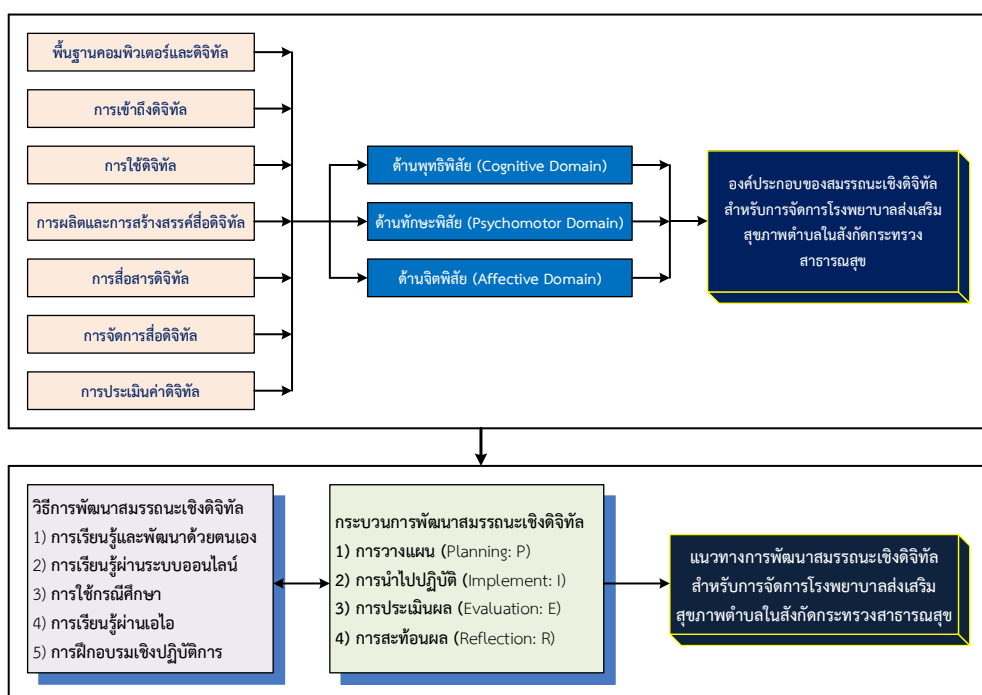
3. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับบุคลากรทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และการตระหนักรู้/เข้าใจดิจิทัล โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agila-Palacios, M.V., Muñoz-Repiso, A.G.-V. & Ramírez-Montoya, M.S. (2022); Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B. & Tamath, R. (2022) ที่พบว่า การพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับบุคลากรในองค์กรยุคเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตและการนำไปใช้ในการทำงาน การเรียนรู้เชิงดิจิทัลจะช่วยให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ทุกสถานการณ์ ซึ่งทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่และเติบโตอย่างยั่งยืนท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลแบบพลิกโฉม

ท้ายที่สุดสามารถสรุปโดยภาพรวมได้ว่า จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” ตามรูปแบบกระบวนการวิจัยที่นำเสนอมาทำให้ได้คุณลักษณะ องค์ประกอบ และแนวทางสำหรับการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลที่น่าเชื่อถือ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาบุคลากรและการสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมบริการยุคดิจิทัล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เป็นต้นแบบในการวางแผนการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับการจัดการต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข แสดงดังภาพที่ 2 ประกอบด้วย 1) วิธีการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสามารถทำได้ 5 วิธี ได้แก่ (1) การเรียนรู้และพัฒนาด้วยตนเอง (2) การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ (3) การใช้กรณีศึกษา (4) การเรียนรู้ผ่านเอไอ และ (5) การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ส่วนกิจกรรมการพัฒนา

ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลสมัยใหม่ การศึกษาจากตัวแบบ และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นต้น 2) การพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่เหมาะสมโดยใช้กระบวนการ PIER ได้แก่ (1) การวางแผน (P), (2) การนำไปปฏิบัติ (I), (3) การประเมินผล (E) และ (4) การสะท้อนผล (R) เป็นต้น โดยการกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานประจำปีสำหรับการพัฒนาบุคลากรที่ชัดเจนและชี้วัดสมรรถนะได้เพื่อให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขทุกแห่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลของบุคลากรในลำดับถัดไป

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัลสำหรับการจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงดิจิทัลไปใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานในการประเมินและกำหนดคุณลักษณะประจำตำแหน่งของบุคลากร ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการเป็นบุคลากร ประกอบด้วย 1) การใช้งานดิจิทัลเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรในภาพรวม 2) การใช้งานดิจิทัลเพื่อพัฒนาศักยภาพขององค์กรในภาพรวม และ 3) การใช้งานดิจิทัลเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กรในภาพรวม

1.2 สมรรถนะตามสายงาน ได้แก่ สมรรถนะที่ต้องการสำหรับการนำไปใช้งาน ประกอบด้วย 1) ทักษะเชิงดิจิทัลสำหรับการสนับสนุนภารกิจตามสายงาน 2) ความสามารถเชิงดิจิทัลสำหรับการพัฒนาสายงานอย่างต่อเนื่อง และ 3) การพัฒนาทักษะให้เท่าทันต่อการพลิกโฉม

2. การจัดทำชุดฝึกเพื่อพัฒนาสมรรถนะเชิงดิจิทัล ควรจัดทำหลักสูตรหรือชุดฝึกอบรมที่จำแนกตามสมรรถนะของบุคลากร เพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการพัฒนาองค์กร อีกทั้งรูปแบบในการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการก็สามารถปรับปรุงรูปแบบ วิธีการ และกระบวนการตามความเหมาะสม

3. การนำคุณลักษณะ องค์กรประกอบ และแนวทางจากผลการวิจัยไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทขององค์กรแห่งนั้นทั้งในเชิงกายภาพและสภาพแวดล้อมในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2565). นโยบายการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล กระทรวงสาธารณสุข. เข้าถึงได้จาก <https://pdpa.dmh.go.th/news/view.asp?id=1>

กัญญาวิณัฏฐ์ โมกขขาว, สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ, นงลักษณ์ จินตนาดีลก และเนตรชนก ศรีทุมมา. (2560). โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การสร้างความรู้ และผลการดำเนินงานการจัดการนวัตกรรมของหอผู้ป่วยโรงพยาบาลชุมชน. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 27(3), 163-175.

โครงการสุขภาพคนไทย. (2564). *Covid – 19 มหันตภัยร้ายระดับโลก*. สุขภาพคนไทย 2564, 112. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุชาติ อนันตะ. (2563). การบริหารจัดการภายในองค์กรกับการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดยะลา. *วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 2(2), 35-46.

Agila-Palacios, M.V., Muñoz-Repiso, A.G.-V. & Ramírez-Montoya, M.S. (2022). Influence of active methodologies: projects and cases in the development of digital

- competences with mobile devices. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 14(3), 1007-1020.
- Bodiako, A.V., Ponomareva, S.V., Rogulenko, T.M., Melnik, M.V. & Gorlov, V.V. (2021). Professional and qualification potential of the digital society: indicative evaluation and systemic management. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 41(1/2), 50-61.
- Glenn, J., Chaumont, C. & Villalobos Dintrans, P. (2021). Public health leadership in the times of COVID-19 : a comparative case study of three countries. *International Journal of Public Leadership*, 17(1), 81-94.
- Hooi, L.W. & Chan, A.J. (2023). Does workplace digitalization matter in linking transformational leadership and innovative culture to employee engagement?. *Journal of Organizational Change Management*, 36(2), 197-216.
- Isoda, M., Estrella, S., Zakaryan, D., Baldin, Y., Olfos, R. & Araya, R. (2021). Digital competence of a teacher involved in the implementation of a cross-border lesson for classrooms in Brazil and Chile. *International Journal for Lesson and Learning Studies*, 10(4), 362-377.
- Lee, J.J. & Meng, J. (2021). Digital competencies in communication management: a conceptual framework of Readiness for Industry 4.0 for communication professionals in the workplace. *Journal of Communication Management*, 25(4), 417-436.
- Parkatti, A., Saari, T., Tammelin, M. & Villi, M. (2022). Framing digital competence in media work – The case of Finland. *International Journal of Sociology and Social Policy*, 42(13/14), 15-29.
- Phakamach, P., Senarith, P. & Wachirawongpaisarn, S. (2022a). ICT systems development guidelines for educational innovation management of Rajamangala University of Technology in Thailand. *Journal of Education and Innovative Learning*, 2(2), 109-130.

- Phakamach, P., Wachirawongpaisarn, S., Phomdee, R., Sinlapee, A. & Panjarattanakorn, D. (2021). Innovative practices in higher education administration. *Proceedings of The Second RMUTR International Conference 2021*, July 7-9, 2021. 246-257. Thailand : Rajamangala University of Technology Rattanakosin.
- Reddy, P., Sharma, B., Chaudhary, K., Lolohea, B. & Tamath, R. (2022). Information literacy: a desideratum of the 21st century. *Online Information Review*, 46(3), 441-463.
- Schiuma, G., Schettini, E., Santarsiero, F. & Carlucci, D. (2022). The transformative leadership compass: six competencies for digital transformation entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(5), 1273-1291.
- Trinchero, E., Farr-Wharton, B. & Brunetto, Y. (2019). A social exchange perspective for achieving safety culture in healthcare organizations. *International Journal of Public Sector Management*, 32(2), 142-156.